

HOTĂRÂREA CJUE C-202/24 DIN 29 IULIE 2024. MANDATE DE ARESTARE EMISE DE REGATUL UNIT. CURTEA STABILEȘTE CONDIȚIILE ÎN CARE ACESTEA POT FI EXECUTATE ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ, POST BREXIT

Av. Răzvan-Gabriel DALU

Abstract: *The Supreme Court of Ireland has decided to refer a preliminary question to the Court of Justice of the European Union regarding the interpretation of existing legal provisions at European level regarding the procedure for the execution, post-Brexit, of an arrest warrant issued by United. The kingdom. On this occasion, the Court of Justice of the European Union clarified a multitude of aspects regarding the interpretation and application of the relevant legal provisions.*

Keywords: *international judicial cooperation in criminal matters, arrest warrant, Court of Justice of the European Union, charter of fundamental rights, area of freedom, security and justice.*

I. ASPECTE INTRODUCTIVE ȘI CADRUL LEGAL ÎN MATERIE

Cauza C-202/24 a avut ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată de Curtea Supremă din Irlanda, în temeiul articolului 267 TFUE, în procedura referitoare la executarea unor mandate de arestare emise împotriva unei persoane.

Cererea a privit interpretarea Acordului comercial și de cooperare dintre Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice, pe de o parte, și Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, pe de altă parte (denumit în continuare „ACC”), coroborat cu art. 49 alin. (1) și cu art. 52 alin. (3) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”).

Respectiva cerere a fost formulată în cadrul executării în Irlanda a patru mandate de arestare emise de autoritățile judiciare din Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord împotriva lui MA în scopul efectuării urmăririi penale.

Art. 7 parag. 1 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (denumită în continuare „CEDO”), prevede următoarele: „Nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau o omisiune care, în momentul în care a fost săvârșită, nu constituia o infracțiune, potrivit dreptului național sau

internațional. De asemenea, nu se poate aplica o pedeapsă mai severă decât aceea care era aplicabilă în momentul săvârșirii infracțiunii.”

Considerentul (6) al Deciziei-cadru 2002/584/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre prevede că „mandatul de arestare european prevăzut în prezenta decizie-cadru constituie prima concretizare, în domeniul dreptului penal, a principiului recunoașterii reciproce pe care Consiliul European l-a calificat drept «piatra de temelie» a cooperării judiciare”, iar art. 1 alin. (1) din această decizie-cadru prevede că „mandatul european de arestare este o decizie judiciară emisă de un stat membru în vederea arestării și a predării de către un alt stat membru a unei persoane căutate, pentru efectuarea urmăririi penale sau în scopul executării unei pedepse sau a unei măsuri de siguranță privative de libertate”.

Art. 126 din Acordul privind retragerea Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord din Uniunea Europeană și din Comunitatea Europeană a Energiei Atomice prevede că, „se stabilește o perioadă de tranziție sau de punere în aplicare, care începe la data intrării în vigoare a prezentului acord și se încheie la 31 decembrie 2020”.

Art. 1 din ACC prevede că, „prezentul acord stabilește baza pentru o relație amplă între părți, într-un spațiu al prosperității și bunei vecinătăți caracterizat de relații strânse și pașnice bazate pe cooperare, care respectă autonomia și suveranitatea fiecărei părți”, iar art. 3 alin. (1) din ACC prevede că „părțile, dând dovadă de respect reciproc deplin și de bună-credință, își acordă asistență reciprocă în îndeplinirea atribuțiilor care decurg din prezentul acord și din orice acord de completare”.

Art. 522 alin. (1) din ACC prevede că, „obiectivul prezentei părți este de a stabili cadrul în materie de asigurare a respectării legii și cooperare judiciară între statele membre și instituțiile, organele, oficiile și agențiile Uniunii, pe de o parte, și Regatul Unit, pe de altă parte, în ceea ce privește prevenirea, investigarea, depistarea și urmărirea penală a infracțiunilor, precum și prevenirea și combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului”.

De asemenea, art. 524 din ACC prevede următoarele: „(1) Cooperarea reglementată prin prezenta parte se bazează pe respectarea de lungă durată de către părți și statele membre a democrației, a statului de drept și a protecției drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor, inclusiv astfel cum sunt prevăzute în Declarația universală a drepturilor omului și în CEDO, precum și pe importanța punerii în aplicare pe plan intern a drepturilor și libertăților prevăzute în convenția respectivă. (2) Nicio dispoziție din prezenta parte nu modifică obligația de a respecta drepturile fundamentale și principiile juridice, astfel cum sunt reflectate, în special, în CEDO și, în cazul Uniunii și al statelor sale membre, în cartă.”

În continuare, art. 596 din ACC prevede că, „obiectivul prezentului titlu este de a asigura că sistemul de extrădare dintre statele membre, pe de o parte, și Regatul Unit, pe de altă parte, se bazează pe un mecanism de predare în temeiul unui mandat de arestare, în conformitate cu dispozițiile prezentului titlu”.

Art. 599 alin. (3) din ACC prevede următoarele: „Sub rezerva art. 600, a art. 601 alin. (1) lit. (b)-(h) și a art. 602, 603 și 604, un stat nu poate refuza executarea unui mandat de arestare emis în legătură cu următoarele comportamente, în cazul în care un astfel de

comportament este pasibil de pedeapsă cu privarea de libertate sau cu o măsură de siguranță privativă de libertate a cărei durată maximă este de cel puțin 12 luni: **(a)** faptele oricărei persoane care contribuie la săvârșirea, de către un grup de persoane care acționează într-un scop comun, a uneia sau mai multor infracțiuni în domeniul terorismului, prevăzute la art. 1 și 2 din Convenția europeană pentru reprimarea terorismului; sau **(b)** terorismul, astfel cum este definit în anexa 45”.

Art. 600 și 601 din ACC enumeră motivele de neexecutare obligatorie a mandatului de arestare și, respectiv, alte motive de neexecutare a mandatului de arestare.

Art. 602 alin. (1) și (2) din ACC prevede următoarele: „**(1)** Executarea unui mandat de arestare nu poate fi refuzată pe motiv că statul de executare poate considera infracțiunea drept o infracțiune politică, o infracțiune conexă unei infracțiuni politice sau o infracțiune inspirată de motive politice. **(2)** Cu toate acestea, Regatul Unit, pe de o parte, și Uniunea, în numele oricăruia dintre statele sale membre, pe de altă parte, pot notifica, fiecare, Comitetului specializat privind cooperarea în materie de asigurare a respectării legii și cooperarea judiciară că alineatul (1) se va aplica numai în legătură cu: **(a)** infracțiunile prevăzute la art. 1 și 2 din Convenția europeană pentru reprimarea terorismului; **(b)** infracțiunile de conspirație sau de asociere pentru săvârșirea uneia sau mai multor infracțiuni dintre cele prevăzute la art. 1 și 2 din Convenția europeană pentru reprimarea terorismului, dacă aceste infracțiuni de conspirație sau de asociere corespund descrierii faptelor menționate la art. 599 alin. (3) din prezentul acord; și **(c)** terorismul, astfel cum este definit în anexa 45 la prezentul acord.”

În continuare, dispozițiile art. 603 alin. (1) și (2) din ACC prevăd următoarele: „**(1)** Executarea unui mandat de arestare nu poate fi refuzată pe motiv că persoana căutată este cetățean al statului de executare. **(2)** Regatul Unit, pe de o parte, și Uniunea, acționând în numele oricăruia dintre statele sale membre, pe de altă parte, pot notifica, fiecare, Comitetului specializat privind cooperarea în materie de asigurare a respectării legii și cooperarea judiciară că propriii lor cetățeni nu vor fi predați sau că predarea propriilor cetățeni nu va fi autorizată decât în anumite condiții specificate. Notificarea se bazează pe motive legate de principiile fundamentale sau de practica ordinii juridice interne a Regatului Unit sau a statului în numele căruia a fost efectuată notificarea. Într-un astfel de caz, Uniunea, în numele oricăruia dintre statele sale membre, sau Regatul Unit pot, fiecare, să notifice Comitetului specializat privind cooperarea în materie de asigurare a respectării legii și cooperarea judiciară, într-un termen rezonabil de la primirea notificării celeilalte părți, că autoritățile judiciare de executare din acel stat membru sau din Regatul Unit, după caz, pot refuza predarea propriilor cetățeni către statul respectiv sau că predarea este autorizată numai în anumite condiții specificate.”

Art. 604 lit. (c) din ACC prevede că „executarea mandatului de arestare de către autoritatea judiciară de executare poate fi subordonată următoarelor garanții: **(c)** dacă există motive serioase pentru a crede că există un risc real pentru protecția drepturilor fundamentale ale persoanei căutate, autoritatea judiciară de executare poate solicita, după caz, garanții suplimentare cu privire la tratamentul persoanei căutate după predarea acesteia înainte de a decide dacă să execute mandatul de arestare”.

II. ASPECTELE ÎNVEDERATE DE CURTEA SUPREMĂ DIN IRLANDA

Judecătorul districtual din cadrul Tribunalului din Irlanda de Nord, Regatul Unit a emis patru mandate de arestare împotriva lui MA pentru infracțiuni legate de terorism care ar fi fost săvârșite între 18 și 20 iulie 2020 și dintre care unele pot justifica aplicarea unei pedepse cu închisoarea pe viață.

Prin hotărârea din 24 octombrie 2022, precum și prin ordonanțele din aceeași zi și din 7 noiembrie 2022, Înalta Curte din Irlanda a dispus predarea lui MA către Regatul Unit.

MA susține, în fața instanței de trimitere, respectiv în fața Curții Supreme din Irlanda, că predarea sa către Regatul Unit ar fi incompatibilă cu principiul legalității infracțiunilor și pedepselor.

În această privință, instanța de trimitere arată că ACC prevede un mecanism de predare aplicabil între Regatul Unit și statele membre. Având în vedere identitatea dintre acest mecanism și cel instituit prin Decizia-cadru 2002/584, precum și dintre reglementarea irlandeză de transpunere a acestei decizii-cadru și ACC, instanța de trimitere apreciază că, în temeiul acestei reglementări irlandeze și al deciziei-cadru menționate, Regatul Unit trebuie să fie tratat ca și cum ar fi un stat membru.

De asemenea, instanța de trimitere precizează că, în cazul predării lui MA către Regatul Unit și al condamnării acestuia la o pedeapsă cu închisoarea, eventuala liberare condiționată a lui MA va fi guvernată de o reglementare a Regatului Unit adoptată ulterior presupusei săvârșiri a infracțiunilor pentru care acesta este urmărit penal.

Astfel, regimul care permite liberarea condiționată în Irlanda de Nord (Regatul Unit) a fost modificat începând cu 30 aprilie 2021. Înainte de această modificare, o persoană condamnată pentru anumite infracțiuni legate de terorism putea beneficia de liberarea condiționată automată după executarea a jumătate din pedeapsă. Potrivit regimului aplicabil începând cu această dată, liberarea condiționată a unei astfel de persoane va trebui să fie aprobată de o autoritate specializată și nu va putea avea loc decât după ce această persoană a executat două treimi din pedeapsă.

În această privință, instanța de trimitere arată că CEDO a înlăturat argumentul potrivit căruia modificările cu efect retroactiv aduse unor regimuri de reducere a pedepsei sau de liberare anticipată constituie o încălcare a articolului 7 din CEDO. Cu toate acestea, CEDO a considerat, în Hotărârea din 21 octombrie 2013, *Del Río Prada* împotriva Spaniei, că măsurile luate în cursul executării unei pedepse pot avea o incidență asupra întinderii acesteia. Ar fi, așadar, esențial pentru soluționarea litigiului principal să se stabilească dacă această hotărâre constituie o modificare a jurisprudenței anterioare a Curții Europene a Drepturilor Omului.

Prin hotărârea din 19 aprilie 2023, Curtea Supremă a Regatului Unit a statuat că aplicarea noului regim de liberare condiționată, începând cu 30 aprilie 2021, în cazul infracțiunilor săvârșite înainte de intrarea sa în vigoare nu este incompatibilă cu articolul 7 din CEDO, în măsura în care acest regim modifică numai modalitățile de

executare a pedepselor privative de libertate aplicate persoanelor în cauză, fără a crește durata acestora.

Instanța de trimitere ridică totuși problema dacă este posibil să se ajungă la o concluzie similară în ceea ce privește un risc de încălcare a art. 49 alin. (1) din cartă.

Astfel, aceasta arată că, în măsura în care art. 49 alin. (1) din cartă corespunde art. 7 parag. 1 din CEDO, acestor două dispoziții trebuie să li se recunoască, în principiu, aceeași importanță, în conformitate cu art. 52 alin. (3) din cartă. Prin urmare, s-ar putea avea în vedere să se recurgă la raționamentul reținut în ceea ce privește art. 7 parag. 1 din CEDO, fără a fi efectuate verificări suplimentare.

În plus, dat fiind că statul de executare este obligat să predea persoana căutată, ar fi necesar să se evalueze dacă acest stat este competent să se pronunțe cu privire la o argumentație întemeiată pe incompatibilitatea cu art. 49 alin. (1) din cartă a dispozițiilor în materie de sancțiuni care pot fi aplicate în statul emitent, în condițiile în care acesta din urmă nu este obligat să respecte cartă, iar Curtea a stabilit cerințe stricte în ceea ce privește luarea în considerare a unui risc de încălcare a drepturilor fundamentale în statul membru emitent.

III. ÎNTREBAREA PRELIMINARĂ ADRESATĂ DE CURTEA SUPREMĂ DIN IRLANDA

În aceste condiții, Curtea Supremă din Irlanda (Regatul Unit) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„În cazul în care, în temeiul ACC, predarea este solicitată în scopul urmăririi penale a infracțiunilor de terorism, iar persoana în cauză încearcă să se opună acestei predări invocând faptul că ar constitui o încălcare a art. 7 din CEDO și a art. 49 alin. (1) din cartă pentru motivul că, ulterior datei presupusei infracțiuni pentru care se solicită predarea, a fost adoptată o măsură legislativă care modifică partea din pedeapsă ce trebuie executată în detenție și modalitățile liberării condiționate și atunci când pot fi reținute următoarele considerații:

- statul solicitant (Regatul Unit) este parte la CEDO și o pune în aplicare în dreptul său intern [...];

- aplicarea măsurilor în cauză unor deținuți care execută deja o pedeapsă pronunțată de o instanță a fost considerată compatibilă cu CEDO de către instanțele din Regatul Unit [...];

- orice persoană, inclusiv persoana în cauză dacă a fost predată, poate sesiza Curtea Europeană a Drepturilor Omului;

- nu există niciun temei pentru a considera că o hotărâre a Curții Europene a Drepturilor Omului nu ar fi pusă în aplicare de statul solicitant;

- Curtea Supremă apreciază în consecință că nu s-a stabilit că predarea implică un risc real de încălcare a art. 7 din CEDO sau a Constituției naționale;

- nu se invocă faptul că art. 19 din cartă se opune predării;

➤ art. 49 din cartă nu se aplică procesului de judecată sau de stabilire a pedepsei;

➤ nu s-a susținut că ar exista motive să se creadă că aplicarea art. 7 din CEDO și a art. 49 din cartă ar prezenta o diferență notabilă;

având în vedere art. 52 alin. (3) din cartă și obligația de loialitate între statele membre și între cele care sunt obligate să efectueze o predare în temeiul dispozițiilor Deciziei-cadru 2002/584 și ale ACC, este permis unei instanțe a cărei decizie nu este supusă vreunei căi de atac în sensul art. 267 al treilea parag. TFUE să concluzioneze că persoana căutată nu a dovedit existența unui risc real că predarea sa constituie o încălcare a art. 49 alin. (1) din cartă sau o asemenea instanță este obligată să efectueze cercetări suplimentare și, în caz afirmativ, care este natura și întinderea acestora?"

IV. ASPECTELE REȚINUTE DE CURTEA DE JUSTIȚIE A UNIUNII EUROPENE

4.1. Inaplicabilitatea Deciziei-cadru nr. 2002/584

Cu titlu prealabil, întrucât instanța de trimitere face referire, în motivarea deciziei de trimitere, precum și în textul întrebării sale, la Decizia-cadru 2002/584, C.J.U.E. precizează că din art. 1 alin. (1) din decizia-cadru menționată reiese că domeniul de aplicare al acesteia se limitează la executarea mandatelor europene de arestare emise de statele membre.

Rezultă că decizia-cadru menționată nu reglementează executarea unor mandate de arestare precum cele în discuție emise de Regatul Unit după expirarea perioadei de tranziție intervenite, conform art. 126 din Acordul privind retragerea Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord din Uniunea Europeană și din Comunitatea Europeană a Energiei Atomice, la 31 decembrie 2020.

Astfel, CJUE reformulează întrebarea preliminară și stabilește că, de fapt, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă ACC coroborat cu art. 49 alin. (1) din cartă trebuie interpretat în sensul că o autoritate judiciară de executare, atunci când o persoană vizată de un mandat de arestare emis în temeiul acordului menționat invocă un risc de încălcare a art. 49 alin. (1) în cazul predării către Regatul Unit, ca urmare a unei modificări, nefavorabile acestei persoane, a condițiilor de liberare condiționată, intervenite ulterior presupusei săvârșiri a infracțiunii pentru care persoana menționată este urmărită penal, trebuie să aprecieze existența acestui risc înainte de a decide cu privire la executarea mandatului de arestare respectiv, într-o situație în care această autoritate judiciară a înlăturat deja riscul de încălcare a art. 7 din CEDO întemeindu-se pe garanțiile oferite, în mod general, de Regatul Unit în ceea ce privește respectarea CEDO și pe posibilitatea aceleiași persoane de a introduce o acțiune la Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

4.2. Analiza dispozițiilor legale cuprinse în ACC. Incidența dispozițiilor cuprinse în Cartă. Analiza principiului încrederii reciproce

Deși nicio dispoziție din ACC nu prevede în mod expres că statele membre sunt obligate să dea curs unui mandat de arestare emis de Regatul Unit în temeiul acestui acord, din structura titlului VII din partea a treia a acordului menționat și în special din funcțiile respective ale articolelor 600-604 din același acord rezultă că un stat membru nu poate refuza executarea unui astfel de mandat de arestare decât pentru motive care decurg din ACC¹.

Obligația de respectare a cartei, amintită la art. 524 alin. (2) din ACC, se impune statelor membre atunci când decid cu privire la predarea unei persoane în Regatul Unit, având în vedere că o decizie cu privire la o astfel de predare constituie o punere în aplicare a dreptului Uniunii, în sensul art. 51 alin. (1) din cartă.

Autoritățile judiciare de executare ale statelor membre sunt, așadar, obligate să garanteze, cu ocazia adoptării acestei decizii, respectarea drepturilor fundamentale recunoscute de cartă persoanei vizate de un mandat de arestare emis în temeiul ACC, fără să prezinte relevanță faptul că nu este aplicabilă cartă în Regatul Unit².

Astfel, Curtea reține că printre aceste drepturi figurează, în special, cele care decurg din art. 49 alin. (1) din cartă, care prevede printre altele că nu se poate aplica o pedeapsă mai mare decât cea aplicabilă la momentul săvârșirii infracțiunii.

În consecință, existența unui risc real de încălcare a drepturilor menționate poate să permită autorității judiciare de executare să se abțină, în urma unei examinări adecvate, să dea curs unui mandat de arestare emis în temeiul ACC³.

După ce Curtea face o incursiune în practica sa referitoare la interpretarea și aplicarea Deciziei-cadru 2002/584 și reamintește faptul că aceasta nu este aplicabilă în prezenta cauză, Curtea concluzionează că principiul încrederii reciproce caracterizează în mod specific relațiile dintre statele membre.

Astfel, Curtea precizează că acest principiu se întemeiază, astfel, pe premisa fundamentală potrivit căreia fiecare stat membru împărtășește cu toate celelalte state membre și recunoaște că acestea împărtășesc cu el o serie de valori comune pe care se întemeiază Uniunea, după cum se precizează la art. 2 TUE⁴.

¹ A se vedea, prin analogie, Hotărârea din 14 septembrie 2023, Sofiyska gradska prokuratura (Mandate de arestare succesive), C-71/21, EU:C:2023:668, punctul 48.

² A se vedea, prin analogie, Hotărârea din 6 septembrie 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punctele 52 și 53.

³ A se vedea, prin analogie, Hotărârea din 25 iulie 2018, Minister for Justice and Equality (Deficiențele sistemului judiciar), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punctul 59, Hotărârea din 31 ianuarie 2023, Puig Gordi și alții, C-158/21, EU:C:2023:57, punctul 72, precum și Hotărârea din 21 decembrie 2023, GN (Motiv de refuz întemeiat pe interesul superior al copilului), C-261/22, EU:C:2023:1017, punctul 43.

⁴ A se vedea, în acest sens, Avizul nr. 2/13 (Aderarea Uniunii la CEDO) din 18 decembrie 2014, EU:C:2014:2454, punctul 168.

Principiul menționat prezintă, în plus, o importanță fundamentală pentru Uniune și pentru statele sale membre, în măsura în care permite crearea și menținerea unui spațiu european fără frontiere interioare⁵.

Astfel, Curtea a reținut că, în ceea ce privește regimul instituit prin ACC, trebuie să se constate că acest acord nu stabilește, între Uniune și Regatul Unit, relații la fel de privilegiate ca cele între statele membre ale UE sau ca cele dintre acestea și cele care fac parte din Spațiul Economic și European (SEE), în special, Regatul Unit nu face parte din spațiul european fără frontiere interioare, a cărui construcție este permisă printre altele de principiul încrederii reciproce.

Astfel, Curtea concluzionează că, deși reiese din textul art. 524 alin. (1) din ACC că cooperarea dintre Regatul Unit și statele membre se bazează pe respectarea de lungă durată a protecției drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor, această cooperare nu este prezentată ca fiind întemeiată pe menținerea încrederii reciproce între statele în cauză care exista înainte de ieșirea din Uniune a Regatului Unit la 31 ianuarie 2020.

4.3. Diferențe constatate de Curte între dispozițiile cuprinse în Decizia-cadru 2002/584 și ACC

De asemenea, Curtea reține că există diferențe substanțiale între dispozițiile ACC referitoare la mecanismul de predare instituit prin acest acord și dispozițiile corespunzătoare ale Deciziei-cadru 2002/584.

În acest context, trebuie menționat că această decizie-cadru nu conține excepții referitoare la natura politică a infracțiunilor sau la cetățenia persoanei căutate care să permită să se deroge de la executarea mandatelor europene de arestare în situații comparabile cu cele prevăzute la art. 602 alin. (2) și la art. 603 alin. (2) din ACC. Or, chiar aceste excepții ilustrează limitele încrederii instituite între părțile la acest acord.

De asemenea, decizia-cadru menționată nu conține o dispoziție comparabilă cu art. 604 lit. c) din ACC, care să prevadă în mod explicit că, dacă sunt motive serioase pentru a crede că există un risc real pentru protecția unuia sau mai multor drepturi fundamentale ale persoanei căutate, oricare ar fi acestea, autoritatea judiciară de executare poate solicita, după caz, garanții suplimentare cu privire la tratamentul persoanei căutate după predarea acesteia, înainte de a decide dacă să execute mandatul de arestare.

Acest art. 604 lit. c) permite să se solicite garanții suplimentare pentru a încerca să se înlăture îndoielile referitoare la respectarea drepturilor fundamentale în statul emitent care nu pot fi înlăturate în temeiul încrederii care există între Regatul Unit și statele membre, fără ca punerea în aplicare a acestui mecanism să fie condiționată de constatarea prealabilă a existenței *fi*e a unor deficiențe sistemice sau generalizate,

⁵ *Ibidem*, punctul 191.

fie a unor deficiențe care afectează mai specific un grup de persoane identificabil în mod obiectiv.

În continuare, Curtea reține că art. 604 lit. c) din ACC nu prevede în mod explicit că autoritatea judiciară de executare va putea să nu dea curs mandatului de arestare în ipoteza în care nu ar primi garanții suplimentare sau în care garanțiile suplimentare primite ar fi insuficiente pentru a înlătura motivele ce au determinat-o inițial să creadă că exista un risc real pentru protecția drepturilor fundamentale ale persoanei căutate.

Totuși, conchide Curtea că o altă interpretare a dispoziției menționate ar priva mecanismul prevăzut de aceasta de orice efect util.

Rezultă că autoritatea judiciară de executare chemată să se pronunțe cu privire la un mandat de arestare emis în temeiul ACC nu poate dispune predarea persoanei căutate în cazul în care consideră, în urma examinării concrete și precise a situației acestei persoane, că există motive serioase pentru a crede că persoana menționată ar fi expusă unui risc real pentru protecția drepturilor sale fundamentale în cazul predării către Regatul Unit.

Prin urmare, Curtea concluzionează că atunci când persoana vizată de un mandat de arestare emis în temeiul ACC invocă în fața acestei autorități judiciare de executare existența unui risc de încălcare a art. 49 alin. (1) din cartă în cazul predării către Regatul Unit a acestei persoane, autoritatea judiciară de executare menționată nu poate, fără a încălca obligația de respectare a drepturilor fundamentale consacrată la art. 524 alin. (2) din acest acord, să dispună predarea respectivă fără să fi stabilit în mod concret, în urma unei examinări adecvate, dacă există motive serioase pentru a crede că persoana menționată este expusă unui risc real privind o astfel de încălcare.

4.4. Criterii specifice pe baza cărora se poate refuza predarea unei persoane solicită în baza unui mandat de arestare emis în temeiul ACC

Deși existența unor declarații și acceptarea unor tratate internaționale care garantează, în principiu, respectarea drepturilor fundamentale nu sunt suficiente, în sine, pentru a asigura o protecție adecvată împotriva riscului de încălcare a drepturilor și libertăților fundamentale⁶, autoritatea judiciară de executare trebuie, cu toate acestea, să țină seama de respectarea de lungă durată de către Regatul Unit a protecției drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor, inclusiv astfel cum sunt prevăzute în Declarația universală a drepturilor omului și în CEDO, care este amintită în mod explicit la art. 524 alin. (1) din ACC, precum și de dispozițiile

⁶ A se vedea, în acest sens, Hotărârea din 6 septembrie 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punctul 57.

instituite și puse în aplicare în dreptul Regatului Unit pentru a garanta respectarea drepturilor fundamentale prevăzute de CEDO⁷.

Cu toate acestea, împrejurarea că autoritatea judiciară de executare a înlăturat deja riscul de încălcare a art. 7 din CEDO întemeindu-se pe garanțiile oferite, în mod general, de Regatul Unit în ceea ce privește respectarea CEDO și pe posibilitatea persoanei căutate de a introduce o acțiune la Curtea Europeană a Drepturilor Omului nu poate fi, în sine, decisivă.

Având în vedere că art. 524 alin. (2) și art. 604 lit. c) din ACC coroborate cu art. 49 alin. (1) din cartă impun autorității judiciare de executare să examineze toate elementele pertinente pentru evaluarea situației previzibile a persoanei căutate în cazul predării acesteia către Regatul Unit, ceea ce presupune să se țină seama simultan atât de normele și de practicile în vigoare în general în această țară, cât și, în lipsa aplicării principiilor încrederii reciproce și recunoașterii reciproce, de particularitățile situației individuale a persoanei respective.

Astfel, Curtea a stabilit că autoritatea judiciară de executare trebuie să efectueze o apreciere autonomă, în raport cu dispozițiile cartei, fără a putea să se limiteze la a lua în considerare jurisprudența Curții Supreme a Regatului Unit sau garanțiile generale oferite de sistemul judiciar al acestui stat.

În consecință, autoritatea judiciară de executare va putea refuza să dea curs unui mandat de arestare, în temeiul art. 524 alin. (2) și al art. 604 lit. c) din ACC coroborate cu art. 49 alineatul (1) din cartă, numai în cazul în care dispune, având în vedere situația individuală a persoanei căutate, de elemente obiective, fiabile, precise și actualizate în mod corespunzător care stabilesc motive serioase pentru a crede că există un risc real de încălcare a art. 49 alin. (1) din cartă⁸.

Totodată, Curtea precizează că, în conformitate cu obligația de asistență reciprocă cu bună-credință prevăzută la art. 3 alin. (1) din ACC, autoritatea judiciară de executare trebuie, atunci când examinează eventuala existență a unui risc de încălcare a art. 49 alin. (1) din cartă, să utilizeze pe deplin instrumentele prevăzute în acest acord pentru a favoriza cooperarea dintre ea și autoritatea judiciară emitentă.

În acest sens, art. 613 alin. (2) din ACC prevede că, în cazul în care autoritatea judiciară de executare consideră că informațiile comunicate de statul emitent sunt insuficiente pentru a-i permite să decidă predarea, aceasta solicită furnizarea de urgență a unor informații suplimentare necesare, în special în legătură cu art. 604 din ACC.

Astfel, Curtea conchide că această autoritate judiciară este obligată să solicite furnizarea de urgență a oricărei informații suplimentare pe care o consideră necesară

⁷ A se vedea, prin analogie, Hotărârea din 19 septembrie 2018, RO, C-327/18 PPU, EU:C:2018:733, punctul 52.

⁸ A se vedea, prin analogie, Hotărârea din 6 septembrie 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punctul 59, și Hotărârea din 19 septembrie 2018, RO, C-327/18 PPU, EU:C:2018:733, punctul 61.

pentru a adopta o decizie cu privire la predarea unei persoane vizate de un mandat de arestare emis în temeiul ACC.

De asemenea, conform art. 604 litera (c) din ACC, revine autorității judiciare de executare sarcina de a solicita furnizarea unor garanții suplimentare atunci când apreciază că sunt motive serioase pentru a crede că există un risc real de încălcare a art. 49 alin. (1) din cartă.

Prin urmare, autoritatea judiciară de executare va putea refuza să dea curs unui mandat de arestare emis în temeiul ACC pentru motivul că există un asemenea risc numai în ipoteza în care au fost solicitate garanții suplimentare de către autoritatea judiciară de executare, iar aceasta nu a obținut garanții suficiente pentru a înlătura riscul de încălcare a art. 49 alin. (1) din cartă pe care l-a identificat inițial.

4.5. Relația între art. 7 din CEDO și art. 49 din Cartă. Problematica modificărilor intervenite în materia liberării condiționate după data săvârșirii faptei

În ceea ce privește domeniul de aplicare al art. 49 alin. (1) din cartă, rezultă din jurisprudența Curții că art. 49 din cartă conține cel puțin aceleași garanții precum cele prevăzute la art. 7 din CEDO de care trebuie să se țină seama, în temeiul art. 52 alin. (3) din cartă, ca prag de protecție minimă⁹.

În această privință, instanța de trimitere arată că, în temeiul unei reglementări a Regatului Unit adoptate ulterior presupusei săvârșiri a infracțiunilor în discuție în litigiul principal, autorii anumitor infracțiuni legate de terorism, precum cele de care este suspectat MA, pot beneficia de liberare condiționată numai în măsura în care aceasta este aprobată de o autoritate specializată și numai după ce au executat două treimi din pedeapsă, în timp ce vechiul regim prevedea liberarea condiționată automată după ce persoana condamnată executase jumătate din pedeapsă.

Rezultă din jurisprudența¹⁰ Curții Europene a Drepturilor Omului că, în scopul aplicării art. 7 din CEDO, trebuie să se facă distincție între o măsură care constituie în esență o „pedeapsă” și o măsură referitoare la „executarea” sau la „aplicarea” pedepsei. Astfel, în cazul în care natura și scopul unei măsuri se referă la reducerea unei pedepse sau la o schimbare în regimul punerii în libertate înainte de termen, această măsură nu face parte integrantă din „pedeapsă” în sensul art. 7 menționat.

Tot în jurisprudența¹¹ Curții Europene a Drepturilor Omului s-a stabilit că, întrucât distincția dintre o măsură care constituie o „pedeapsă” și o măsură referitoare la „executarea” unei pedepse nu este întotdeauna clară în practică, pentru a

⁹ A se vedea în acest sens Hotărârea din 28 martie 2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, punctul 164, Hotărârea din 5 decembrie 2017, M.A.S. și M.B., C-42/17, EU:C:2017:936, punctul 54, Hotărârea din 2 februarie 2021, Consob, C-481/19, EU:C:2021:84, punctul 37, precum și Hotărârea din 10 noiembrie 2022, DELTA STROY 2003, C-203/21, EU:C:2022:865, punctul 46 și jurisprudența citată.

¹⁰ Curtea EDO, Hotărârea din 21 octombrie 2013, Del Río Prada împotriva Spaniei, CE:ECHR:2013:1021JUD004275009, § 83.

¹¹ *Ibidem*, § 85 și 90.

se pronunța asupra chestiunii dacă o măsură luată în timpul executării unei pedepse vizează numai modalitățile de executare a acesteia sau, din contră, afectează întinderea acesteia, trebuie să se cerceteze în fiecare caz în parte ce anume implica, la vremea respectivă, în realitate în dreptul intern „pedeapsa” stabilită sau, cu alte cuvinte, care era natura intrinsecă a acesteia.

În această privință, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a confirmat recent¹² că împrejurarea că extinderea pragului de admisibilitate a liberării condiționate intervenite ulterior unei condamnări a determinat o înăsprire a situației detenției privea executarea pedepsei, iar nu pedeapsa însăși și că, prin urmare, dintr-o asemenea împrejurare nu se putea deduce că pedeapsa aplicată ar fi mai severă decât cea aplicată de instanța de fond.

Prin urmare, o măsură referitoare la executarea unei pedepse va fi incompatibilă cu art. 49 alin. (1) din cartă numai dacă presupune o modificare retroactivă a înseși întinderii pedepsei aplicabile la data săvârșirii infracțiunii în cauză, implicând astfel impunerea unei pedepse mai severe decât cea care era aplicabilă inițial.

Deși, în orice caz, situația nu este aceeași atunci când măsura respectivă se limitează la extinderea pragului de admisibilitate a liberării condiționate, situația poate fi diferită în cazul în care măsura menționată abrogă în substanța sa posibilitatea unei liberări condiționate sau dacă aceasta se situează într-un ansamblu de măsuri care conduc la agravarea naturii intrinseci a pedepsei aplicabile inițial.

4.6. Soluția pronunțată de C.J.U.E. în cauză

➤ Art. 524 alin. (2) și art. 604 lit. c) din ACC coroborate cu art. 49 alin. (1) din cartă trebuie interpretate în sensul că, atunci când o persoană vizată de un mandat de arestare emis în temeiul acordului menționat invocă un risc de încălcare a acestui art. 49 alin. (1) în cazul predării către Regatul Unit, ca urmare a unei modificări, nefavorabile acestei persoane, a condițiilor de liberare condiționată, intervenită ulterior presupusei săvârșiri a infracțiunii pentru care persoana menționată este urmărită penal, o autoritate judiciară de executare trebuie să efectueze o examinare autonomă în ceea ce privește existența acestui risc înainte de a se pronunța cu privire la executarea mandatului de arestare respectiv, într-o situație în care această autoritate judiciară a înlăturat deja riscul încălcării articolului 7 din CEDO întemeindu-se pe garanțiile oferite, în mod general, de Regatul Unit în ceea ce privește respectarea CEDO și pe posibilitatea aceleiași persoane de a introduce o acțiune la Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

➤ În urma acestei examinări, respectiva autoritate judiciară de executare va trebui să refuze executarea mandatului de arestare menționat numai dacă, după ce a solicitat autorității judiciare emitente informații și garanții suplimentare, dispune

¹² Curtea EDO, Hotărârea din 31 august 2021, Devriendt împotriva Belgiei, CE:ECHR:2021:0831DEC003556719, § 29.

de elemente obiective, fiabile, precise și actualizate în mod corespunzător care dovedesc că există un risc real de modificare a înseși întinderii pedepsei aplicabile la data săvârșirii infracțiunii în cauză, care implică impunerea unei pedepse mai severe decât cea care era aplicabilă inițial.

V. CONCLUZII

Din cele prezentate rezultă modalitatea de aplicare de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene a dispozițiilor existente la nivel unional în materia mandatului de arestare, aceasta efectuând o amplă analiză a dreptului unional, stabilind noi linii directoare în materia executării, post Brexit, a mandatului de arestare emis de Regatul Unit.

Totodată, Curtea a confirmat și dezvoltat jurisprudența acumulată pe parcursul anilor cu privire la anumite principii de drept aplicabile cauzei, iar unde s-a impus, a adus noi clarificări cu privire la aplicabilitatea prin analogie a unor soluții pronunțate în situații similare.

Având în vedere toate aspectele prezentate, considerăm salutară hotărârea instanței europene, aceasta aducând claritate, previzibilitate și predictibilitate în interpretarea și aplicarea dreptului unional în materia executării, post Brexit, a mandatelor de arestare emise de Regatul Unit.